

A photograph of a forest with tall, thin trees and green foliage. In the foreground, there is a wooden fence made of logs and posts. A large, semi-transparent brown circle is centered over the image, containing text.

Międzynarodowe
Symposium Sztuki
Land Art
„PRZEJŚCIE”

International Land Art Symposium
„Transition”

Aleja Myrchów w Białymstoku
28 - 31.X.2024 r.

Organizator/Organizer:

Radosław Górski

Instytut Sztuki Wydział Architektury Politechniki Białostockiej

The Institute of Art at the Faculty of Architecture Bialystok

University of Technology

Kurator/Curator:

Anna Sidorczuk

Projekt katalogu i skład/Catalogue concept and typesetting:

Bogdan Suprun

Opracowanie graficzne okładki/Cover graphic design:

Anna Konopko-Górska

Fotografie/Photographs:

Katarzyna Zabłocka

Tłumaczenie/Translation:

Aneta Juchnicka

Wydawca/Publisher:

Politechnika Białostocka

ISBN 978-83-68077-71-1

Patronaty/Patronages:

Symposium objęte honorowym patronatem JM Rektor Politechniki Białostockiej

dr hab. inż. Marta Kosior-Kazberuk, prof. PB

Symposium under the honorary patronage of the Rector of the Bialystok University of Technology

PhD Marta Kosior-Kazberuk, prof. BUT

Symposium pod patronatem honorowym

Prezydenta Miasta Białegostoku Tadeusza Truskolaskiego.

Symposium under the honorary patronage

of the Mayor of Białystok Tadeusz Truskolaski.

Symposium zorganizowane dzięki wsparciu/The symposium was organized thanks to the support of:

MIASTO BIAŁYSTOK

Fundacja KAN VISION

Patronat medialny/ Media Patronage:

Radio AKADERA

SYMPOZJUM SZTUKI LAND ART. „PRZEJŚCIE”

LAND ART SYMPOSIUM. ,TRANSITION’

Park jest miejscem wytchnienia od miejskiego zgiełku, przestrzenią gdzie do głosu dochodzi natura, wyciszają się odgłosy miasta, zwalnia tempo, wystrzają zmysły. Często to miejsce spacerów, przemyśleń, kontemplacji i zachwyty nad przyrodą, spokoju. Przekroczenie linii drzew jest przejściem do innego wymiaru. Płaszczyzny która istnieje obok nas i bez której nie jesteśmy w stanie się obejść, bo jesteśmy nieodłącznym jej elementem. Przekraczając linię lasu stajemy się małą częścią natury, wypełnia ona nas, zmusza do refleksji, zadumy, wystrza wrażliwość. Podobne emocje towarzyszą, gdy wkraczamy w Aleję Myrchów, będącą częścią kompleksu Lasu Zwierzynieckiego, położonego w przestrzeni miejskiej Białegostoku. Uderza nas cisza, choć tuż obok znajdują się miejskie zabudowania i ciągi komunikacyjne. Imponuje natura w swej niemal pierwotnej formie – świadczą o tym pozostawione powalone gałęzie, w naturalny sposób ukształtowane drzewa z ciekawymi naroślami, szczelinami, dziuplami, barciami lub też jedne opierające się o drugie, czy wyrastające z niemal tych samych korzeni, choć niekiedy będące przedstawicielami

The park is a place of respite from the hustle and bustle of the city, a space where nature comes to the fore, the sounds of the city quiet down, the pace slows down, the senses sharpen. It is often a place for walks, reflection, contemplation and admiration for nature, tranquility. Crossing the tree line is a passage to another dimension. A plane that exists next to us and without which we are unable to exist, because we are an inseparable part of it. Crossing the forest line, we become a small part of nature, it fills us, forces us to reflect, ponder, sharpens our sensitivity. Similar emotions accompany us when we enter Myrchow Alley, which is part of the Zwierzyniecki Forest complex, located in the urban space of Białystok. We are struck by the silence, although there are urban buildings and traffic routes right beside us. The natural world in its almost primal form is truly impressive – this is evidenced by fallen branches left untouched, trees naturally shaped with intriguing growths, crevices, hollows, beehives, or those leaning against each other, sometimes even growing from nearly the same roots, though occasionally belonging to different

innych odmian. Jesienna sceneria zachwyca wielobarwnością liści, a nawet ich szkieletów, jednocześnie poruszając zmysły. Artyści zaproszeni do udziału w Sympozjum sztuki Land art. nie mogli zostać wobec tego obojętni. *Mimo, że przestrzeń naturalna była zawsze miejscem życia człowieka i inspiracją dla artystów, nie wyodrębniono jej jako miejsca działań artystycznych*¹ – zauważa Magdalena Worłowska. Karolina Izdebska pisze: *Land art., environmental art. czy ekostyka to szczególne przykłady pracy artystycznej w bezpośrednim kontakcie z przestrzenią otwartą – pejzażem. Dzieła te są emferyczne i nieodłącznie związane z miejscem powstania, zatopione w przestrzeni, w której je stworzono. Potrafią zajmować ogromne powierzchnie, czasem znajdują się w odległych miejscach, dlatego zwykle nie są nastawione na bezpośredniego masowego odbiorcę*². Jednocześnie Ewa Głazek stwierdza, iż europejski Land art. charakteryzuje się tym, iż dzieła tego gatunku są związane z cywilizacją, z uwagi na to, iż częściej powstają w bezpośrednim sąsiedztwie ludzkich skupisk³. Tak oto w miejscu, które nie jest dedykowane działaniom artystycznym na co dzień – przestrzeni wokół Alei Myrchów, położonej niemal w sercu Białegostoku zaprezentowane zostały instalacje artystów z Polski i Litwy, stworzone w duchu Land art.

species. The autumn scenery captivates with the vibrant colors of leaves, and even their skeletons, simultaneously stirring the senses. The artists invited to participate in the Land Art Symposium. could not remain indifferent to this. *Although natural space has always been a place of human life and a source of inspiration for artists, it has not been distinctly identified as a venue for artistic activities*,¹ Magdalena Worłowska. Karolina Izdebska writes, *Land art, environmental art, or eco-art are unique examples of artistic work conducted in direct contact with open spaces—landscapes. These works are ephemeral and inherently tied to their place of creation, immersed in the space where they were made. They can occupy vast areas and are sometimes located in remote places, which is why they are usually not intended for a direct mass audience*.² At the same time, Ewa Głazek observes that European Land art. is characterized by its connection to civilization, as works of this genre are more often created in close proximity to human settlements³. Thus, in a location not typically dedicated to artistic activities—the area around Myrchow Alley, situated almost in the heart of Białystok—installations by artists from Poland and Lithuania were presented, created in the spirit of Land art.

Zaprezentowane dokonania twórcze zrealizowane zostały zgodnie z założeniami nakreślonymi w *Słowniku sztuki XX wieku*, czyli poza pracownią i w ścisłym związku z krajobrazem, bez użycia skomplikowanych technologii, z zachowaniem ich emferycznego charakteru⁴. To krótkotrwałe interwencje artystyczne polegające na ingerencji w pejzaż i wykorzystujące zachodzące w przyrodzie procesy. *Dla wielu artystów nieistotne było przetrwanie ich dzieł w formie materialnej, bowiem akceptowali ich rozkład w środowisku i traktowali go jako część procesu twórczego*⁵. Zgodne jest to z podejściem do natury Dennisa Openheima *ziemia nie może być traktowana tak samo jak stal czy jakiegokolwiek inny materiał, pracując z naturą artysta powinien uwzględniać naturalne cykle i procesy, widzieć w naturze partnera, z którym współdziała. Natura nie jest biernym obiektem poddawany artystycznej obróbce, lecz odczuwającym, reagującym na swój sposób podmiotem*⁶. Powstałe instalacje stapiają się z przyrodą ulegając erozji, wystawione na działanie czynników atmosferycznych za jakiś czas znikną. To dzieła powstałe przy użyciu ziemi i składników środowiska naturalnego o ograniczonym czasie trwania lecz niejednokrotnie niosące głęboki przekaz. *Europejski land art. ma od początku inny niż amerykański, bardziej kameralny, czy conceptualny charakter*⁷ – zauważa E. Głazek. Grzegorz Działowski dodaje: *wyjście ku naturze przybrało na starym kontynencie postać działań rytualnych, (...)*

The artistic achievements presented were carried out in accordance with the principles outlined in the *Dictionary of 20th Century Art*—beyond the studio and in close connection with the landscape, without the use of complex technologies, while preserving their ephemeral nature⁴. These are short-term artistic interventions involving alterations to the landscape and utilizing natural processes. *For many artists, the survival of their works in material form was irrelevant, as they accepted their decay within the environment and treated it as part of the creative process*⁵. This aligns with Dennis Oppenheim's approach to nature: *The earth cannot be treated the same way as steel or any other material. When working with nature, the artist must take natural cycles and processes into account, seeing nature as a partner to collaborate with. Nature is not a passive object subjected to artistic treatment but a sentient entity responding in its own way*⁶. The resulting installations blend seamlessly with nature, undergoing erosion and eventually disappearing under the influence of weather conditions. These works, created using earth and natural environmental components, are transient yet often convey profound messages. *European Land art. has always been different from its American counterpart, characterized by a more intimate and conceptual nature*,⁷ notes E. Głazek. Grzegorz Działowski adds: *The turn toward nature on the old continent has taken the form*

¹ Worłowska, Magdalena: *Land art. – poszukiwanie nowych przestrzeni dla sztuki*, w: *Obrazy świata, przestrzenie dzieła. Literatura–sztuki plastyczne*, pod red. Stanisława Jasionowicza, Kraków 2016 (Imaginarium, 1), s. 17 , dostęp: <https://pdfs.semanticscholar.org/4c17/22709cb32106372f2640ce-7849d54f7562e3.pdf>

² Izdebska, Karolina: *Sztuka publiczna. Od obiektów do praktyk posatyrystycznych. Brikolaż socjologiczny*, Warszawa 2021, s. 47.

³ Głazek, Dorota: *Sztuka ziemi dzisiaj, Kultura współczesna*, nr 1 (2011), s. 67, dostęp: https://nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/dorota_glazek_-_sztuka_ziemi_dzisiaj.pdf

¹ Worłowska, Magdalena: *Land art. – poszukiwanie nowych przestrzeni dla sztuki*, w: *Obrazy świata, przestrzenie dzieła. Literatura–sztuki plastyczne*, pod red. Stanisława Jasionowicza, Kraków 2016 (Imaginarium, 1), s. 17 , dostęp: <https://pdfs.semanticscholar.org/4c17/22709cb32106372f2640ce-7849d54f7562e3.pdf>

² Izdebska, Karolina: *Sztuka publiczna. Od obiektów do praktyk posatyrystycznych. Brikolaż socjologiczny*, Warszawa 2021, s. 47.

³ Głazek, Dorota: *Sztuka ziemi dzisiaj, Kultura współczesna*, nr 1 (2011), s. 67, dostęp: https://nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/dorota_glazek_-_sztuka_ziemi_dzisiaj.pdf

⁴ Durozoi, Gérard: *Słownik sztuki XX wieku*, Warszawa, Arkady, 1998, s. 361.

⁵ Worłowska, op. cit., s. 19.

⁶ Działowski, Grzegorz: *Sztuka u progu XXI wieku*, Poznań 2002, s. 133.

⁷ Głazek, op. cit., s. 69.

⁴ Durozoi, Gérard: *Słownik sztuki XX wieku*, Warszawa, Arkady, 1998, s. 361.

⁵ Worłowska, op. cit., s. 19.

⁶ Działowski, Grzegorz: *Sztuka u progu XXI wieku*, Poznań 2002, s. 133.

⁷ Głazek, op. cit., s. 69.

oznaczania wybranych przez artystę miejsc naturalnych bądź wprowadzania wybranych struktur w naturalne pejzaże⁸.

Motywym przewodnim sympozjum było „przejście”. Etymologia tytułowego pojęcia wskazuje na jego szeroki kontekst znaczeniowy. *Wielki słownik języka polskiego* wskazuje trzy konteksty: *miejsce, którym można przedostać się dokądś; część pośrednia, łącząca dwie fazy jakiegoś procesu, działania lub zjawiska* oraz *zdarzenie w czymś życiu wywołujące przykre doznania*⁹. Tak więc przejście jednoznacznie kojarzy się z dynamiką, ruchem i zmianą miejsca. To słowo, które niemal dosłownie odnosi się do Alei Myrchów, będącej ścieżką łączącą dwa kampusy – Politechniki Białostockiej i Uniwersytetu w Białymstoku, ale też posiadające dużą pojemność znaczeniową, którą uczestnicy sympozjum sztuki Land art mogli interpretować według własnego uznania, doświadczenia i wyobraźni. Bo czym jest przejście w doświadczeniu człowieka? To słowo – klucz, które można traktować wielowymiarowo. Może ono odnosić się do różnych aspektów życia, wszędzie gdzie dochodzi do transformacji, zmiany i rozwoju, te zaś są integralną częścią ludzkiego doświadczenia, zarówno w sensie dosłownym, jak i symbolicznym. Celem sympozjum było stworzenie platformy do artystycznej refleksji nad tytułowym pojęciem, z uwzględnieniem jego różnorodnych znaczeń w kontekście sztuki współczesnej. Otworzyło również drzwi do wielu kreatywnych eksploracji, łączących fizyczne, metaforyczne, czasowe i społeczne aspekty tego zagadnienia. Wyjście w naturę *oznacza nie tylko zmianę miejsca bytowania dzieł, ale także wyjście w nową przestrzeń*

*of ritualistic actions, marking places chosen by the artist or introducing selected structures into natural landscapes*⁸.

The main theme of the symposium was ‚transition’. The etymology of the word indicates its broad semantic context. *The Great Dictionary of the Polish Language* indicates three contexts: *a place through which one can pass to somewhere else; an intermediary part that connects two phases of a process, action, or phenomenon; and an event in someone’s life that causes unpleasant experiences*⁹. Thus, passage is clearly associated with dynamics, movement, and change of place. It is a word that almost literally refers to Myrchow Alley, a path connecting two campuses – Białystok University of Technology and the University of Białystok, but it also carries a vast semantic capacity, which the participants of the Land art symposium could interpret according to their own judgment, experience, and imagination. For what is passage in human experience? It is a key word, one that can be viewed multidimensionally. It can refer to various aspects of life, wherever there is transformation, change, and development, which are an integral part of human experience, both literally and symbolically. The aim of the symposium was to create a platform for artistic reflection on the title concept, considering its various meanings in the context of contemporary art. It also opened doors to many creative explorations, connecting the physical, metaphorical, temporal, and social aspects of this issue. Going into nature *means not only changing the place of existence of works but*

*mentalną*¹⁰. Jak pisze Worołowska *zmiana miejsca, w którym wytwarzane są dzieła sztuki pociąga za sobą także zmianę perspektywy, z jakiej artysta spogląda na swe dzieło. Aktywność artystów land artu miała na celu pobudzenie wyobraźni i nakłonienie odbiorców, by kształtowali własną przestrzeń w imię zasady, że nie tylko człowiek zmienia krajobraz, ale że także krajobraz zmienia człowieka*¹¹.

Inspiracją dla podejmowanych działań była sama natura, która niejednokrotnie podpowiadała formę dzieła. Potwierdza to cytowana wcześniej M. Worołowska: *dla wielu polskich artystów land artu inspiracją był często niepozorny fragment przyrody, pochodzący z najbliższego otoczenia, któremu nadawali oni szczególną rangę*¹². Fascynujący dialog sztuki i natury podkreślał wzajemną ekspozycję i współlistnienie, jak chociażby figura Jezusa która znalazła miejsce na jednym z drzew zaraz przy wejściu w aleję. Niezasklepiona do końca przez naturę blizna w pniu drzewa stworzyła swego rodzaju ołtarz, jakby czekając na umieszczenie wewnątrz tej właśnie rzeźby. Sama lokalizacja zaś wskazywała na swego rodzaju przejście nie tylko z profanum do sacrum, ale z hałasu i zabiegania do ciszy i kontemplacji, z miasta do natury, z prostoty i chaosu do sztuki, zmieniając percepcję widza w zależności od jego pozycji względem dzieła. Instalacja ta może być również rozpatrywana, jako artystyczna interpretacja procesu przemiany – odrodzenia. Figura Chrystusa umieszczona przez Andrzeja Dworakowskiego w żyjącym drzewie żyje i odradza się wraz z cyklami natury. Można tu doszukiwać się przejścia o metafizycznym

*also stepping into a new mental space*¹⁰. As Worolowska writes, *the change of the place where works of art are created also entails a change in the perspective from which the artist views their work. The activity of Land art artists aimed to stimulate the imagination and encourage recipients to shape their own space in the belief that not only does man change the landscape, but the landscape also changes man*¹¹.

The inspiration for the undertaken activities was nature itself, which often suggested the form of the work. This is confirmed by M. Worolowska, quoted earlier: *for many Polish Land art artists, the inspiration was often an unassuming fragment of nature from the immediate surroundings, which they gave special significance to*¹². The fascinating dialogue between art and nature emphasised mutual exposure and coexistence, such as the figure of Christ, which found its place on one of the trees right at the entrance to the alley. The unhealed scar in the tree trunk created a kind of altar, as if waiting for this particular sculpture to be placed inside. The very location pointed to a kind of passage, not only from the profane to the sacred, but from noise and bustle to silence and contemplation, from the city to nature, from simplicity and chaos to art, changing the viewer’s perception depending on their position in relation to the work. This installation can also be considered as an artistic interpretation of the process of transformation – rebirth. The figure of Christ placed by Andrzej Dworakowski in a living tree lives and is reborn with the cycles of nature. Aa passage with a metaphysical meaning, related to

⁸ Dziamski, op. cit., s.138.

⁹ *Wielki słownik języka polskiego*, dostęp: <https://wsjp.pl/haslo/podglad/9858/przejscie>

⁸ Dziamski, op. cit., s.138.

⁹ *Wielki słownik języka polskiego*, dostęp: <https://wsjp.pl/haslo/podglad/9858/przejscie>

¹⁰ Worołowska, op. cit., s. 17.

¹¹ Ibidem, s. 17.

¹² Ibidem, s. 21.

¹⁰ Worołowska, op. cit., s. 17.

¹¹ Ibidem, s. 17.

¹² Ibidem, s. 21.

znaczeniu związanego z przemianami o charakterze duchowym, jak przejście na „drugą stronę” po śmierci.

Land art to swego rodzaju lekcja uważności i wrażliwości, będąca jednocześnie zachętą do głębszych przemysłań. *Twórczość land artu jest otwarta i wieloznaczna. Artyści zostawiają w środowisku przyrodniczym swój ślad, który natura przekształca, stając się w pewien sposób współtwórcą dzieła (...)* Dzieło sztuki przekształca się w dialog artysty z naturą, której część staje się też elementem przestrzeni wewnętrznej podmiotu, którym jest zarówno artysta, jak i odbiorca dzieła¹³. Artyści z jednej strony podkreślają piękno przyrody, jednocześnie dokonując drobnych jej przekształceń, by wydobyć zamierzony efekt. Prace są o tyle ciekawe, że są naturalne, ekologiczne, stworzone „z niczego” – w dzisiejszym świecie wydaje się być to ważne. Powstały z poszanowaniem przyrody oraz przestrzeni naturalnej i miejskiej. To wartość niezwykle istotna we współczesnym świecie, będąca swego rodzaju zwrotem ku zrównoważonemu rozwojowi i ekologii. Podkreślając relacje człowieka i natury, sygnalizująca ulotność i kruchość otoczenia. *Twórczość land artu uwrażliwiła członków społeczeństwa na otaczającą ich przestrzeń, rozumianą nie tylko jako krajobraz, ale przede wszystkim jako obszar relacji pomiędzy artystą i odbiorcą dzieła, dla których wspólnym mianownikiem jest przestrzeń naturalna*¹⁴. Propozycja artystów z Gdańska – Michała Furmaniaka i Pawła Gostomskiego „Sporo lasu w drewnie” to praca która w znakomity sposób łączy przestrzeń naturalną i miejską. Zastane ułożone poziomo gałęzie

spiritual transformations, like the passage to the ‘other side’ after death, can be found here.

Land art is a kind of lesson in mindfulness and sensitivity, also encouraging deeper reflection. *The artwork of land art is open and ambiguous. The artists leave their mark in the natural environment, which nature transforms, becoming in a way a co-creator of the work (...)* The artwork transforms into a dialogue between the artist and nature, a part of which also becomes an element of the internal space of the subject, who is both the artist and the recipient of the work.¹³ Artists, on one hand, emphasise the beauty of nature, while also making subtle alterations to it in order to bring out the intended effect. The works are particularly interesting because they are natural, ecological, created ‘from nothing’ – in today’s world, this seems important. They are created with respect for both nature and urban space. This is a value that is extremely significant in the modern world, being a kind of turn towards sustainable development and ecology. By emphasising the relationship between man and nature, they signal the transience and fragility of the environment. *The creativity of Land art has sensitised society members to the surrounding space, understood not only as landscape, but primarily as the area of relations between the artist and the recipient of the work, for whom the common denominator is natural space*¹⁴. The proposal by the artists from Gdansk – Michał Furmaniak and Paweł Gostomski – ‘A lot of forest in wood’ is a work that perfectly connects natural and urban space. The horizontally arranged branches

i kłody drewna z jednej strony wydają się być naturalnym przejściem – schodami z cywilizacji ku naturze (lub odwrotnie), z drugiej powalone drzewa, poprzez zmianę perspektywy podkreślają kruchość natury, jej ulotność, a zarazem powtarzalność – pozioma perspektywa gałęzi i stworzony w ten sposób wzór można odnaleźć w falowaniu morza, pasach pól, horyzoncie. Przywodzą poniekąd na myśl twórczość Carla Andre, który zastępował wertykalną kompozycję strukturami horyzontalnymi. Nie da się odrzucić również symbolicznego aspektu powstałej instalacji. Gałęzie ułożone niczym schody tworzą symboliczne przejścia pomiędzy różnymi stanami.

Na pierwszy rzut oka do linii horyzontu, będącej również swego rodzaju przejściem odwołuje się praca Katarzyny Zabłockiej „Linia” – odcinająca białym pasem przestrzenie pomiędzy drzewami. Jednakże patrząc na nią z góry mamy do czynienia ze znakiem, będącym symbolem nieskończoności. Pojęcie przejścia w nawiązaniu do nieskończoności, to próba interpretacji tytułowego tematu w szerokim kontekście odnoszącym się zarówno do filozofii, literatury, jak również nauk ścisłych jak matematyka czy fizyka. „Przejście do nieskończoności” to koncepcja, która w naukach ścisłych odgrywa kluczową rolę, odnosząc się do różnych aspektów teoretycznych, zarówno w kontekście granic, jak i zachowań układów w ekstremalnych warunkach. W literaturze motyw ten jest często wykorzystywany do zgłębiania tematów związanych z: sensem istnienia, wiecznością i granicami ludzkiego doświadczenia, refleksją nad ludzkim bytem. W filozoficznym kontekście przejście może odnosić się do zróżnicowania sposobu myślenia, czy spojrzenia na świat, zmiany poglądów lub doświadczenia, bądź poszukiwania sensu istnienia. Wiąże się z głębokimi rozważaniami na temat natury nieskończoności

and logs seem, on one hand, to form a natural passage – stairs from civilisation towards nature (or vice versa), while on the other hand, the fallen trees, through the change of perspective, emphasise the fragility of nature, its transience, and at the same time its repetitiveness – the horizontal perspective of branches and the pattern they form can be found in the waves of the sea, fields, or the horizon. It somewhat evokes the work of Carl Andre, who replaced vertical compositions with horizontal structures. The symbolic aspect of the created installation cannot be dismissed either. Branches arranged like stairs create symbolic transitions between different states.

At first glance, Katarzyna Zabłocka’s work ‘Line’ refers to the horizon line, which is also a kind of transition – cutting off the spaces between the trees with a white strip. However, when viewed from above, it becomes a symbol, representing infinity. The concept of passage in relation to infinity is an attempt to interpret the title theme in a broad context that refers to philosophy, literature, as well as the exact sciences such as mathematics and physics. ‘A passage to infinity’ is a concept that plays a key role in the exact sciences, relating to various theoretical aspects, both in the context of boundaries and the behaviour of systems under extreme conditions. In literature, this motif is often used to explore topics related to: the meaning of existence, eternity and the limits of human experience, reflection on human existence. In a philosophical context, passage can refer to a shift in the way of thinking or looking at the world, a change in views or experience, or the search for the meaning of existence. It involves deep reflections on the nature of infinity and concepts of time, space, life, or

¹³ Ibidem, s. 29.

¹⁴ Ibidem, s. 29.

¹³ Ibidem, s. 29.

¹⁴ Ibidem, s. 29.

i pojęciami dotyczącymi czasu, przestrzeni, życia, czy Boga. Kontynuacją filozoficznych rozważań dotyczących przejścia jest cykl prac Veroniki Žvirblė „Od refleksji do działania”, która opierając się o myśl Heideggera zgłębia temat istnienia człowieka w świecie oraz jego działalności i relacji z otoczeniem.

Przejście w kontekście doświadczeń ludzkich i społecznych poruszone zostało w instalacji Magdaleny Toczydłowskiej „Odrost”. W dużej mierze odnosi się ona do zmian życiowych związanych z dorastaniem, rozwojem człowieka, pełnieniem różnych ról życiowych i związanych z nimi doświadczeń emocjonalnych. To również nawiązanie do przejść związanych z relacjami międzyludzkimi, jak zmiany w strukturze rodziny, czy pozycji społecznych, co wiąże się z adaptacją do nowych norm, wartości i oczekiwań. Każde z tych doświadczeń ma swoje unikalne wyzwania i procesy, przez które ludzie muszą przejść, aby osiągnąć pełnię rozwoju w wymiarze osobistym, bądź społecznym. W kontekście doświadczeń ludzkich przejście nie jest jedynie momentem zmiany, ale także procesem adaptacji, refleksji i często także transformacji.

Z omawianą wyżej instalacją niejako łączy się kolejna. Praca zatytułowana „Gradient” Michała Furmaniaka i Pawła Gostomskiego podejmująca kwestię przejścia zarówno w nawiązaniu do życia człowieka, jak i cyklu w naturze. Z jednej strony w toku życia zachodzą różnego rodzaju zmiany, jak przejście z dzieciństwa do dorosłości lub przejście przez różne etapy kariery zawodowej, przeprowadzka do innego miasta lub kraju. Każde z tych przejść wiąże się z koniecznością przystosowania się do nowych warunków i wyzwań. Podobnie cykle w naturze obejmują różnorodne zmiany, zarówno te, które zachodzą w życiu pojedynczych organizmów – cykl życia ludzi, roślin, zwierząt,

God. A continuation of philosophical reflections on passage is the series of works by Veronika Žvirblė ‘From Reflection to Action’, where, drawing on Heidegger’s thought, she delves into the theme of human existence in the world and his activity and relationship with the environment.

Passage in the context of human and social experiences is addressed in Magdalena Toczydłowska’s installation ‘Regrowth’. To a large extent, it refers to life changes related to growing up, human development, fulfilling various life roles and related emotional experiences. It is also a reference to transitions related to interpersonal relationships, such as changes in the structure of the family or social positions, which involve adaptation to new norms, values, and expectations. Each of these experiences has its own unique challenges and processes that people have to go through to achieve full personal or social development. In the context of human experiences, passage is not merely a moment of change but also a process of adaptation, reflection, and often transformation.

The installation discussed above is somehow linked to another one. The work titled ‘Gradient’ by Michał Furmaniak and Paweł Gostomski addresses the issue of passage, both in relation to human life and natural cycles. On one hand, throughout life, various changes occur, such as the transition from childhood to adulthood or the passage through different stages of a professional career, moving to another city or country. Each of these transitions involves the need to adapt to new conditions and challenges. Similarly, natural cycles encompass diverse changes, including those that occur in the life of individual organisms – the

gwiazd i planet, jak i w ekosystemach, stanowiąc fundamentalne procesy, które organizują życie na naszej planecie – cykl przemiany węgla w przyrodzie. Często będąc powiązanymi z różnymi etapami rozwoju, czy sezonowością oraz procesami naturalnymi.

Pojęcie przejścia może dotyczyć również doświadczeń emocjonalnych i związanych z nimi przemian wewnętrznych. W ten sposób można interpretować prace Katarzyny Kuty „Pozorna przeszkoda” oraz Anny Ciżewskiej-Czarneckiej „Pajęczyna”. Obie są swego rodzaju wizualizacją bariery, czy zapory – fizycznej blokady, którą należy przekroczyć. Te dwa pojęcia – bariery i przejścia – są często powiązane, ponieważ bariera może blokować przejście, stanowiąc pewne trudności lub ograniczenia utrudniające, wręcz uniemożliwiające osiągnięcie celu. Ale także przejście okazuje się być sposobem przewyciężenia bariery. Często proces przejścia oznacza pokonanie jakiejś przeszkody, zarówno fizycznej, jak i mentalnej, odrzucenia wewnętrznej blokady, utrudniającej pełne wykorzystanie swego potencjału. Wiąże się to z pracą nad sobą, przewyciężaniem własnych słabości, rozwijaniem umiejętności spojrzenia na sprawę z innej perspektywy, zmiany sposobu postrzegania, zrozumienia istoty problemu, czy podjęcia konfrontacji. Coś, co wydaje się wręcz niemożliwym do pokonania, nagle okazuje otwierać się niezauważenie i bez większych trudności.

Innym rozumieniem pojęcia przejścia może być ewolucja pomysłu artystycznego, który wraz z czasem zmienia się i przekształca. Niejednokrotnie od pomysłu do finalnego dzieła sztuki prowadzi długa droga podczas której pierwotna koncepcja ulega przekształceniom. Można to odnieść do różnych

life cycle of humans, plants, animals, stars, and planets – as well as in ecosystems, representing fundamental processes that organise life on our planet, such as the carbon cycle in nature. These changes are often linked to different stages of development, seasonality, and natural processes.

The concept of passage can also refer to emotional experiences and the internal transformations associated with them. This is how the works of Katarzyna Kuta ,An Apparent Obstacle’ and Anna Ciżewska-Czarnecka ,Spider’s Web’ can be interpreted. Both serve as a kind of visualisation of a barrier or obstacle – a physical blockade that must be crossed. These two concepts – barriers and passages – are often linked, as a barrier can block a passage, posing certain difficulties or limitations that hinder, or even prevent, the achievement of a goal. However, passage also proves to be a way of overcoming a barrier. Often, the process of passage means overcoming an obstacle, both physical and mental, rejecting an internal blockage that hinders the full use of one’s potential. This is related to self-work, overcoming one’s weaknesses, developing the ability to look at things from a different perspective, changing perception, understanding the essence of a problem, or confronting it. Something that seems almost impossible to overcome suddenly appears to open up imperceptibly and without much difficulty.

Another interpretation of the concept of passage can be the evolution of an artistic idea, which changes and transforms over time. Often a long road leads from the idea to the final artwork, in the course of which the original concept undergoes transformations. This can be applied to various

aspektów: zmiany techniki, zmiany stylu, transformacji motywów, które wpływają na sposób wyrażania artystycznego. Zanim artysta osiągnie satysfakcjonujący efekt końcowy, praca poddawana jest różnego rodzaju eksperymentom, poprawkom, a nawet odrzuceniu. Twórcy niekiedy powracają do swoich prac, rozwijając je i ulepszając. Uważają, że temat nie został do końca wyczerpany i wymaga uzupełnienia lub chcą do niego się odnieść z perspektywy czasu, czy przy użyciu innej formy. Przejście właśnie w tym kontekście sygnalizuje instalacja „Inwazja 2” Kristiny Šaltytė. Można ją również rozpatrywać w kontekście zmian społecznych, czy też kulturowych. Sztuka właśnie w pewien sposób odzwierciedla wszelkie przemiany.

Artyści będąc osobami o wyjątkowej wrażliwości, nie mogą pozostać obojętni wobec rzeczywistości, której doświadczają. Czerpie stąd powstały dyptyk: „Wzniesienie” i „Podziemne przepływy” Jaroslava Davieko. Obie instalacje doskonale ukazują wrażliwość twórcy, która w wyjątkowy sposób łączy się ze zmysłem artystycznym oddając przy tym piękno przyrody. „Wzniesienie” z jednej strony tworzy naturalną, kontrastującą na tle drzew drogę, z drugiej można ją interpretować w odniesieniu do przemijania, odrodzenia i cykli natury. „Podziemne przepływy” przedstawiają zupełnie inną perspektywę poprzedniej pracy. By zapoznać się z nią bliżej, należy wejść pod instalację. Wydaje się nam, iż znajdujemy się wówczas w podziemnym przejściu, zaś struktura nad głową nieco przypomina tunele. Elementy niewidoczne zostają wyeksponowane, zachwycając przy tym odbiorcę. Instalacja sygnalizuje relacje człowieka z naturą, podkreśla jej piękno, skłaniając do refleksji nad własnym miejscem w świecie.

aspects: changes in technique, changes in style, transformations of motifs that affect the artistic expression. Before an artist achieves a satisfying final result, the work is subject to various kinds of experimentation, revisions, and even rejection. Artists sometimes revisit their work, developing and improving it. They believe the theme has not been fully explored and requires further elaboration, or they wish to approach it in retrospect, or using another form. Passage, in this context, is signalled by the installation ‘Invasion 2’ by Kristina Šaltytė. It can also be considered in the context of social or cultural changes. Art, in a way, reflects all transformations.

Artists, being individuals of exceptional sensitivity, cannot remain indifferent to the reality they experience. The diptych ‘Ascension’ and ‘Underground Flows’ by Jaroslav Davieko draws on this. Both installations brilliantly showcase the creator’s sensitivity, which uniquely connects with the artistic sense, while capturing the beauty of nature. ‘Ascension’ creates a natural pathway that contrasts against the background of trees; it can also be interpreted in relation to the themes of transience, rebirth, and the cycles of nature. ‘Underground Flows’ presents a very different perspective to the previous work. To truly engage with it, one has to go under the installation. We then seem to find ourselves in an underground passage, and the structure above resembles tunnels. The previously invisible elements are now exposed, captivating the viewer. The installation highlights the relationship between humans and nature, emphasizing its beauty and encouraging reflection on our place in the world.

Instalacją, która odnosi się do istoty land artu jest „Spirala 1:10” Radosława Górskiego. Inspirowana pracą Roberta Smithsona (z grona pierwszych i największych twórców land artu) – spiralną groblą powstała przy brzegu Słonego Jeziora w stanie Utah, a także odnosząca się do twórczości Richarda Longa, którego *strategią było nanoszenie własnych śladów w jakiejś przestrzeni, np. tak długo chodził po jakiejś powierzchni, aż wydeptał w niej ścieżkę*¹⁵. Łukasz Guzek zwraca uwagę na kontekst instalacji Roberta Smithsona: *Spiral Jetty bazuje na kulturowym, mityczno-religijnym odniesieniu. Jej forma nawiązuje do wierzeń miejscowych Indian, zgodnie z którymi w głębinach Wielkiego Jeziora Słonego istnieje gigantyczny wir. Jest to typowy motyw mitologiczny, mówiący o łączności między światami (naszym, ziemskim i jakimiś rozmaicie definiowanymi zaświatami), którego funkcja polega na umożliwianiu komunikacji między nimi*¹⁶. Można więc pracę „Spirala 1:10” interpretować w tym kontekście, jednakże nie tylko. Praca jest wydeptaną ścieżką, która wymaga podejmowania ciągłych działań – chodzenia, by mogła przetrwać. Taki sposób poruszania się jest jednym z najczęstszych, w jaki przemieszczamy się z jednego miejsca w drugie, a więc wykonujemy przejścia. Ścieżka zaś odnosi się do procesu osiągnięcia zamierzonych celów – ścieżka rozwoju osobistego, czy ścieżka kariery, będąc jednym z wielu możliwych szlaków, którymi możemy podążać. Spiralny układ oraz tytuł instalacji wskazują na cykliczność i ewolucję, powtarzalność procesów na coraz wyższym poziomie.

An installation that addresses the essence of land art is ‘Spiral 1:10’ by Radoslaw Gorski. Inspired by Robert Smithson’s work (one of the first and greatest creators of land art), specifically the spiral embankment created along the shore of the salty Great Salt Lake in Utah, it also relates to the work of Richard Long, whose *strategy involved leaving his own marks on a space, such as walking repeatedly across a surface until he trampled a path in it*¹⁵. Łukasz Guzek highlights the context of Smithson’s installation: *Spiral Jetty’ is based on a cultural, mythological-religious reference. Its form alludes to the beliefs of local Native Americans, who believed that deep within the Great Salt Lake existed a gigantic whirlpool. This is a typical mythological motif, symbolizing a connection between worlds (our earthly world and variously defined afterworlds), with the function of enabling communication between them*¹⁶. Thus, ‘Spiral 1:10’ can be interpreted in this context, but not only. The work is a trodden path that requires constant action – walking – in order for it to survive. This method of movement is one of the most common ways we get from one place to another, thus making passages. A path, on the other hand, refers to the process of achieving desired goals—a personal development path, or a career path—representing one of many possible routes we may take. The spiral arrangement and the title of the installation point to cyclicity and evolution, the repetition of processes at an increasingly higher level.

¹⁵ Głazek, op. cit., s. 70.

¹⁶ Guzek, Łukasz: *Sztuka instalacji. Zagadnienie związku przestrzeni i obecności w sztuce współczesnej*, Warszawa 2007, s. 113-114.

¹⁵ Głazek, op. cit., s. 70.

¹⁶ Guzek, Łukasz: *Sztuka instalacji. Zagadnienie związku przestrzeni i obecności w sztuce współczesnej*, Warszawa 2007, s. 113-114.

Przejście może być rozumiane na wiele sposobów. Jednym z nich jest użycie współczesnej techniki w działaniach związanych ze sztuką land art, jak miało to miejsce w przypadku instalacji Tomasza Sobisza „HOMO-HOMINI – mater mundi+transitus”. Kod QR, za pomocą którego można było przenieść się do projekcji multimedialnej z muzyką, stworzył nową formę narracji oraz przestrzeń. Zaproponowana interaktywność była ciekawym doświadczeniem oraz specyficznym odniesieniem do tematu.

Pojęcie przejścia jest zagadnieniem szerokim i wieloaspektowym, czego dowodem są powstałe podczas Sympozjum sztuki Land art. instalacje. Może być rozumiane na wiele sposobów, zależnie od kontekstu artystycznego, w jakim jest używane. W każdym przypadku chodzi o uchwycenie momentu zmiany, transformacji lub przejścia z jednej rzeczywistości do innej, co sprawia, że sztuka staje się dynamiczną przestrzenią dla refleksji nad przemianami w ludzkim życiu i kulturze.

Dla części artystów udział w Sympozjum sztuki Land art. w Białymstoku był swego rodzaju przejściem, bowiem uczestniczyli w wydarzeniu tego typu po raz pierwszy. Poszukiwanie miejsc w otwartej, naturalnej przestrzeni dla realizacji swoich koncepcji, czy dostosowywanie ich stało się również swego rodzaju transformacją, gdzie znaczenia: powstałych instalacji, miejsca i tematu sympozjum wzajemnie na siebie oddziaływały, przenikały, dopełniały i wzmacniały.

Anna Sidorczuk

The concept of passage can be understood in various ways. One such interpretation is the use of contemporary technology in land art, as demonstrated in Tomasz Sobisz's installation 'HOMO-HOMINI – mater mundi+transitus'. The QR code, which allowed viewers to access a multimedia projection accompanied by music, created a new narrative form and space. The proposed interactivity provided an intriguing experience and a unique reference to the theme.

The concept of passage is broad and multifaceted, as evidenced by the installations created during the Land Art Symposium. It can be understood in many ways, depending on the artistic context in which it is used. In each case, it captures the moment of change, transformation, or transition from one reality to another, making art a dynamic space for reflecting on transformations in human life and culture.

For some artists, participating in the Land Art Symposium in Białystok was a kind of passage, as it was their first time taking part in such an event. The search for locations in the open, natural space for the realization of their concepts, or adapting them, also became a form of transformation, where the meanings of installations created, place and theme of the symposium interacted, permeated, complemented and reinforced each other.

Anna Sidorczuk

BIBLIOGRAFIA

John Beardsley, *Earthworks and Beyond. Contemporary Art. in the Landscape*, New York 1989.

Amy Dempsey, *Destination art: land art., site-specific art., sculpture parks*, London 2011.

Gérard Durozoi, *Słownik sztuki XX wieku*, Warszawa, Arkady, 1998.

Grzegorz Działowski, *Sztuka u progu XXI wieku*, Poznań 2002.

Dorota Głazek, *Sztuka ziemi dzisiaj, Kultura współczesna*, nr 1 (2011).

Łukasz Guzek, *Sztuka instalacji. Zagadnienie związku przestrzeni i obecności w sztuce współczesnej*, Warszawa 2007.

Karolina Izdebska, *Sztuka publiczna. Od obiektów do praktyk posatyrystycznych. Brikolaz socjologiczny*, Warszawa 2021.

Jeffrey Kastner, Brian Wallis, *Land and Enviromental Art.*, London 1998.

Michael Lailach, *Land Art.*, Koln 2007.

Halina Taborska, *Współczesna sztuka publiczna*, Warszawa 1996.

Wielki słownik języka polskiego.

Magdalena Woronowska, *Land art. – poszukiwanie nowych przestrzeni dla sztuki*, w: *Obrazy świata, przestrzenie dzieła. Literatura–sztuki plastyczne*, pod red. Stanisława Jasionowicza, Kraków 2016.

BIBLIOGRAPHY

John Beardsley, *Earthworks and Beyond. Contemporary Art in the Landscape*, New York 1989.

Amy Dempsey, *Destination art: land art., site-specific art., sculpture parks*, London 2011.

Gérard Durozoi, *Słownik sztuki XX wieku*, Warszawa, Arkady, 1998.

Grzegorz Działowski, *Sztuka u progu XXI wieku*, Poznań 2002.

Dorota Głazek, *Sztuka ziemi dzisiaj, Kultura współczesna*, nr 1 (2011)

Łukasz Guzek, *Sztuka instalacji. Zagadnienie związku przestrzeni i obecności w sztuce współczesnej*, Warszawa 2007.

Karolina Izdebska, *Sztuka publiczna. Od obiektów do praktyk posatyrystycznych. Brikolaz socjologiczny*, Warszawa 2021.

Jeffrey Kastner, Brian Wallis, *Land and Enviromental Art.*, London 1998.

Michael Lailach, *Land Art.*, Koln 2007.

Halina Taborska, *Współczesna sztuka publiczna*, Warszawa 1996.

Wielki słownik języka polskiego.

Magdalena Woronowska, *Land art. – poszukiwanie nowych przestrzeni dla sztuki*, w: *Obrazy świata, przestrzenie dzieła. Literatura–sztuki plastyczne*, pod red. Stanisława Jasionowicza, Kraków 2016.

DR ANNA CIŻEWSKA-CZARNECKA

**Instytut Sztuki Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej /
Institute of Art of Bialystok University of Technology**

Absolwentka Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej, w 1994 r. dyplom mgr inż. architekta z wyróżnieniem SARP. W latach 1997–2002 studia w Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi. W roku 2002 dyplom magisterski z wyróżnieniem na Wydziale Grafiki i Malarstwa w zakresie projektowania graficznego. W 2014 r. doktorat na Wydziale Grafiki i Malarstwa ASP w Łodzi. Od 2000 r. asystent w Katedrze Rysunku Malarstwa i Rzeźby na Wydziale Architektury PB. Od 2014 adiunkt w Zakładzie Architektury Wnętrz (obecnie w Katedrze Sztuk Projektowych) Wydziału Architektury PB, prowadzi zajęcia z projektowania graficznego, rysunku i malarstwa, jest promotorką ponad stu prac dyplomowych w dziedzinie architektury wnętrz na poziomie inżynierskim i magisterskim. W obszarze swoich szczególnych zainteresowań umieszcza rysunek, jako uniwersalną, ponad językową formę zapisu na każdym etapie procesu poszukiwania i odkrywania formy w projektowaniu i sztuce oraz jako cel sam w sobie. W surowości linii i znaków odnajduje nieograniczoność, a w niedopowiedzeniach i ekspresji szkiców odczytuje cenną wartość otwartych interpretacji, bada możliwości przestrzennego rozwinięcia warsztatu rysunkowego.

Graduate of the Faculty of Architecture at Bialystok University of Technology, in 1994 she obtained a Master of Science in Architecture diploma with distinction from Association of Polish Architects. In the years 1997–2002 she studied at the Władysław Strzemiński Academy of Fine Arts in Lodz. In 2002 she obtained a Master of Science diploma with distinction at the Faculty of Graphics and Painting in the field of graphic design. In 2014 she obtained a doctorate at the Faculty of Graphics and Painting at the Academy of Fine Arts in Lodz. Since 2000 she has been an assistant at the Department of Drawing, Painting and Sculpture at the Faculty of Architecture of Bialystok University of Technology. Since 2014 she has been an assistant professor at the Department of Interior Architecture (currently at the Department of Design Arts) of the Faculty of Architecture of Bialystok University of Technology, she teaches graphic design, drawing and painting, and has supervised over a hundred diploma theses in the field of interior design at the engineering and master level. In the area of her special interests she places drawing as a universal, supra-linguistic form of recording at every stage of the process of searching and discovering form in design and art, and as a goal in itself. In the austerity of lines and signs she finds limitlessness, and in the understatement and expression of sketches she reads the valuable value of open interpretations, she examines the possibilities of spatial development of drawing skills.

PAJĘCZYNA / SPIDER'S WEB

Materiał: sznurek sizalowy, jutowy, patyki, gałęzie.

Struktura przestrzenna rozpięta swobodnie pomiędzy zwartą grupą drzew na przestrzeni ok. 20 m², na wysokości od około 0,5 m do 2 m nad terenem;

Struktura inspirowana jest naturalną formą, przeskalowana, interaktywna; po wejściu do jej wnętrza zatrzymuje ruch, zmusza do uważności i podjęcia decyzji – wyboru jednej z wielu możliwych dróg wyjścia.

Material: sisal twine, jute twine, sticks, branches.

A spatial structure stretched freely between a compact group of trees in an area of approx. 20 m², at a height of approx. 0.5 m to 2 m above the ground; The structure is inspired by a natural form, scaled up, interactive; after entering its interior, it stops movement, forces you to pay attention and make a decision – choose one of many possible exit paths.

JAROSLAV DAVEIKO

Vilnius University of Applied Sciences VIKO, LITWA
Vilnius University of Applied Sciences VIKO, LITHUANIA

Jaroslav Daveiko – projektant, wykładowca Wydziału Projektowania w Wileńskim Kolegium oraz członek zespołu VIKO hackLAB, aktywnie pracujący z młodymi artystami-studentami. Jego działalność twórcza skupia się na tworzeniu interaktywnych produktów projektowych, realizacji projektów artystycznych oraz organizacji warsztatów twórczych. Daveiko uczestniczy również w wydarzeniach związanych z projektowaniem i kulturą, prezentując swoje projekty oraz biorąc udział w wystawach. Jako instruktor kursów projektowania 3D i wizualizacji przekazuje wiedzę osobom, które chcą specjalizować się w projektowaniu wnętrz. Jest również licencjonowanym instruktorem szkoleniowym w firmie UAB „Infoera” z wieloletnim doświadczeniem w tej dziedzinie. Po ukończeniu studiów magisterskich z projektowania na Wileńskiej Akademii Sztuk Pięknych Daveiko zainteresował się projektowaniem przestrzeni i instalacjami artystycznymi. W ciągu ponad dekady jego działalność ewoluowała w kierunku ekologicznych, interaktywnych instalacji, w których szczególny nacisk kładzie na ponowne wykorzystanie przedmiotów, minimalizację użycia materiałów oraz aktywację lokalnych zasobów. W swojej twórczości kładzie nacisk na budowanie więzi z lokalnymi społecznościami, poszukiwanie tożsamości przestrzeni oraz adaptację instalacji do środowiska urbanistycznego. Autor szczególnie podkreśla motywy etnograficzne, starając się tworzyć powiązania między ludźmi a aspektami społecznymi i kulturowymi miejsca.

Jaroslav Daveiko – designer, lecturer at the Department of Design at Vilnius College and member of VIKO hackLAB team, actively working with young student artists. His creative activity is focused on creating interactive design products, implementing art projects and organising creative workshops. Daveiko also participates in design and cultural events, presenting his projects and taking part in exhibitions. As an instructor of 3D design and visualization courses, he transfers knowledge to people who want to specialize in interior design. He is also a licensed training instructor at UAB “Infoera” with many years of experience in this field. After graduating with a master degree in Design at the Vilnius Academy of Arts, Daveiko became interested in spatial design and artistic installations. Over the course of more than a decade, his work has evolved towards ecological, interactive installations, where special emphasis is placed on reusing objects, minimizing the use of materials and activating local resources. In his work, he emphasizes building relationships with local communities, searching for the identity of space and adapting installations to the urban environment. The author particularly emphasizes ethnographic motifs, trying to create connections between people and the social and cultural aspects of the place.

WZNIESIENIE / ASCENSION

Materiał: siatka, sznurek, liście

Instalacja Land Art „Wzniesienie” to subtelne spotkanie natury i sztuki, w którym jesienne liście zostały wzniesione, tworząc organiczny wzór harmonijnie oplatający pień drzewa. Ta dynamiczna forma, przypominająca falę kolorów, podąża w górę pnia, jakby natura sama pragnęła wznieść się wyżej i dalej. Liście w ciepłych odcieniach czerwieni, pomarańcza, żółci i brązu stapiają się ze sobą, tworząc jednocześnie kontrast i jedność z otoczeniem lasu. Każdy element instalacji jest starannie dobrany – naturalne liście, które symbolizują przemijanie i odrodzenie, zostały połączone w spójną całość za pomocą siatki, delikatnie wspierającej ich strukturę, pozwalając im swobodnie unosić się i tworzyć wyjątkową teksturę. „Wzniesienie” to nie tylko sztuka, ale i gest – zaproszenie dla widzów, aby podnieśli wzrok i dostrzegli piękno natury w pozornie zwykłych elementach, które w tej kompozycji nabierają nowego znaczenia. W otoczeniu drzew i spokojnego lasu instalacja zaprasza do refleksji nad ulotnością chwili oraz siłą natury, która – choć przemijająca – ciągle odnajduje drogę, by wyrazić się na nowo.

Material: mesh, string, leaves

The Land Art installation ‘Ascension’ is a subtle meeting of nature and art, in which autumn leaves have been elevated, creating an organic pattern harmoniously entwining the tree trunk. This dynamic form, resembling a wave of colors, follows the trunk, as if nature itself wanted to rise higher and further. Leaves in warm shades of red, orange, yellow and brown blend together, creating contrast and unity with the forest surroundings. Each element of the installation is carefully selected - natural leaves, which symbolize transience and rebirth, have been combined into a coherent whole using a mesh, gently supporting their structure, allowing them to float freely and create a unique texture. ‘Ascension’ is not only art, but also a gesture – an invitation for viewers to look up and see the beauty of nature in seemingly ordinary elements, which in this composition take on a new meaning. Surrounded by trees and a peaceful forest, the installation invites us to reflect on the transience of the moment and the power of nature, which – although transient – constantly finds a way to express itself anew

PODZIEMNE PRZEPŁYWY / UNDERGROUND FLOWS

Materiał: siatka, sznurek, liście

Instalacja Land Art (część dyptyku) „Podziemne Przepływy” to artystyczna interpretacja natury w jej pełnym jesiennym rozkwicie, przedstawiona z perspektywy ukrytej pod falami liści. W tej instalacji wielowarstwowe kaskady zebranych liści tworzą dynamiczne tunele, które unoszą się nad ziemią i układają w spiralne formy, nawiązując do podziemnych korzeni, które oplatają przestrzeń leśnego podłoża. Patrząc od spodu, widz ma możliwość doświadczenia organicznej struktury instalacji, gdzie każdy liść tworzy misterną tkanę z naturalnych elementów. Odwiedzający mogą wejść w przestrzeń pod „Przepływami”, jakby wkraczając do wnętrza jesiennej fali – skąd rozciąga się inna perspektywa, wywołująca poczucie schronienia i jedności z otaczającą naturą. Instalacja, podobnie jak pierwsza część dyptyku „Wzniesienie”, stanowi zaproszenie do refleksji nad relacją człowieka z naturą, tym razem z wewnętrznej perspektywy, odkrywając piękno tego, co zwykle pozostaje niewidoczne.

Material: mesh, string, leaves

Land Art installation (part of the diptych) ‘Underground Flows’ is an artistic interpretation of nature in its full autumn bloom, presented from a perspective hidden under waves of leaves. In this installation, multi-layered cascades of collected leaves create dynamic tunnels that float above the ground and arrange themselves in spiral forms, referring to the underground roots that entwine the space of the forest floor. Looking from below, the viewer has the opportunity to experience the organic structure of the installation, where each leaf creates an intricate tissue of natural elements. Visitors can enter the space under ‘Flows’, as if entering the interior of an autumn wave – from where a different perspective unfolds, evoking a sense of shelter and unity with the surrounding nature. The installation, like the first part of the diptych ‘Ascension’, is an invitation to reflect on the relationship between man and nature, this time from an internal perspective, discovering the beauty of what usually remains invisible.

VERONIKA ŽVIRBLĖ

Vilnius University of Applied Sciences VIKO, LITWA
Vilnius University of Applied Sciences VIKO, LITHUANIA

Veronika Žvirblė jest projektantką, twórczynią projektów obiektów i instalacji środowiskowych, aktywnie uczestniczy w różnych festiwalach, projektach artystycznych, kuratoruje i organizuje różne wystawy, prowadzi i organizuje warsztaty, wyklada w Vilnius College na Wydziale Wzornictwa. Temat sztuki ziemi pojawił się w twórczości artystki kilka lat temu, kiedy podczas studiów magisterskich na Wydziale Renowacji Wileńskiej Akademii Sztuk Pięknych musiała wejść w bliższy kontakt z różnymi obiektami dziedzictwa kulturowego i ich otoczeniem. W swoich projektach artystka stara się stworzyć szczególną, zrównoważoną relację z otoczeniem, odkryć wiedzę zaszyfowaną w miejscu, komunikować się z dziedzictwem lokalnej pamięci i zwrócić uwagę na wrażliwe, wieloaspektowe przestrzenie historyczne. Obecnie przygotowuje doktorat z socjologii sztuki, prowadząc badania z zakresu socjologii sztuki i kultury.

Veronika Žvirblė is a designer, creator of object design and environmental installations, actively participates in a variety of festivals, art projects, curates and organises various exhibitions, runs and organises workshops, teaches at Vilnius College, Faculty of Design. The theme of land art appeared in the artist's work a few years ago, when, during her master's studies at the Vilnius Academy of Arts Department of The Restoration of Art and Interior Heritage, she had a closer encounter with various heritage objects and their environment. In her projects, the artist tries to create a special, sustainable relationship with the environment, to discover the knowledge encrypted in the site, to communicate with the heritage of the local memory, and to draw attention to sensitive multifaceted historical spaces. She is currently studying for a PhD in field of Sociology of Art, conducting research in the field of sociology of art and culture.

OD REFLEKSJI DO DZIAŁANIA: PIONOWE LINIE BYTU / FROM REFLECTION TO ACTION: VERTICALS OF BEING'

Materiał: drewno, farba

Inspiracja zaczerpnięta z filozofii Martina Heideggera symbolizuje pionową podróż od prostej refleksji do celowego działania, odzwierciedlając eksplorację bytu i istnienia. Integracja elementów naturalnych zaprasza do refleksji nad naszą obecnością w świecie, nad dynamiczną współzależnością między myśleniem a działaniem, uziemieniem a wzniesieniem, i przypomina nam o naszej wewnętrznej relacji z naturą i naszym ciągłym poszukiwaniu zrozumienia i autentyczności.

Material: wood, paint

Inspired by the philosophy of Martin Heidegger, the piece symbolises a vertical journey from simple reflection to purposeful action, reflecting the exploration of being and existence. The integration of natural elements invites us to reflect on our presence in the world, on the dynamic interplay between thinking and action, grounding and elevation, and reminds us of our intrinsic relationship with nature and our constant search for understanding and authenticity.

OD REFLEKSJI DO DZIAŁANIA 2: PARALELE BYTU / FROM REFLECTION TO ACTION 2: PARALLELS OF BEING

Praca będąca kontynuacją filozoficznej podróży i eksploracją pojęcia paralelizmu bytów oraz zaproszeniem do refleksji nad naturą krętej ścieżki i postępu. Instalacja symbolizuje jednocześnie ścieżki myśli i działania, sugeruje złożoność i nieprzewidywalność podróży życia oraz zachęca do refleksji nad równowagą między różnymi aspektami istnienia i zaangażowaniem w środowisko, badając, jak poruszamy się wzdłuż naszych własnych podróży.

Awork which continues the philosophical journey and explores the notion of the parallelism of existences and invites us to reflect on the nature of the winding path and progress. The installation symbolises the simultaneous paths of thought and action, suggests the complexity and unpredictability of life's journey, and encourages reflection on the balance between the different aspects of existence, and engagement with the environment, examining how we move along our own journeys.

KRISTINA ŠALTYTĖ

LITWA / LITHUANIA

Artystka land art. Aktywnie uczestniczy w wystawach i festiwalach land and, a także tworzy obiekty świetlne i instalacje. Nauczycielka kreatywności i designu w pracowni dziecięcej. Terapeutka sztuki i lasu.

Environmental and land art artist. Actively participates in land and environment exhibitions and festivals, as well as creates light objects and installations. Teacher of creativity and design in the children's studio. Art and forest therapist.

INWAZJA 2 / INVASION 2

Materiał: nylon, żyłka

Na twórczość artysty wpływa czas, środowisko i stan wewnętrzny. Kiedy otrzymałam zdjęcia tego parku, pomyślałam o obiekcie między drzewami, a ogólny tytuł „Przejście” zainspirował mnie do połączenia mojej pracy z czasem. Koniec października, początek listopada – przejście natury w ciemniejszy okres, czas gdy nasi przodkowie czcili zmarłych i świętowali Nowy Rok.

10 lat temu stworzyłam podobną instalację w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Wileńskiego i nazwałam ją „Inwazja”, ale wtedy moje myśli były lekkie, myślałam o inwazji w naturę, która była bardziej fantazją i baśnią.

W 2014 roku zaczęły się zmiany geopolityczne, które wpływają na nasze obecne życie, ale początkowo większość ludzi nie przywiązywała do tych wydarzeń większej wagi. Minęło już dziesięć lat, w czasie których geopolityka się zmieniła, a znaczenie Inwazji przeszło z ulotnego do rzeczywistości.

Myśli o wojnie, o zagrożeniach, o przyszłości i zmianie świata stały się nieodłączną częścią naszego istnienia, nie zależną od nas, będącą również inwazją...

Żyjemy normalnie, wygodnie, ale wydarzenia światowe, doniesienia medialne wpływają na nas, pojawiają się inne nieprzyjemne myśli, które sprawiają, że kwestionujemy nasze plany.

Material: nylon, line

An artist's work is influenced by time, environment and inner state. When I received the photos of this park, I thought about the object between the trees, and the general title 'Passage' inspired me to connect my work with time. The end of October, the beginning of November – nature's transition to a darker period, our ancestors commemorated the dead and celebrated the New Year.

10 years ago, I created a similar installation in the Botanical Garden of Vilnius University and called it 'Invasion', but then my thoughts were light, I was thinking about an invasion into nature, it was more of a fantasy and a fairy tale.

In 2014, geopolitical changes really began, which now affect our lives, but then most people did not attach much importance to those events. And now ten years have passed, in which geopolitics has changed and the significance of the Invasion has moved from ephemeral to real.

And thoughts about war, about threats, about the future and change of the world have also become an inseparable part of our existence, not dependant on us, being also an invasion...

We live a normal, comfortable life, but world events, media reports influence us from the outside, and other unpleasant thoughts appear that make us question our plans.

Inwazja jest wpływem środowiska i wydarzeń światowych na nasze myślenie i plany.

Moje dzieło jest lekkie i estetyczne, nie ma w nim zagrożenia. To rodzaj inwazji w naturę, ponieważ nie zostało wykonane z naturalnych materiałów, ale też nie mogłyby istnieć bez natury i drzew.

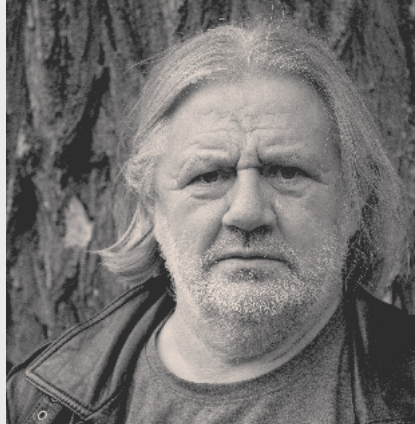
Można wejść pod instalację i spojrzeć w niebo na jesienne liście, co stworzy nowe i różnorodne skojarzenia dla każdego.

Invasion is the effect of environment and world events on our thinking and plans.

My creation is light and aesthetic, there is no threat. A kind of invasion of nature, because it is not made of natural materials, but also it could not exist without nature and trees.

You can walk past the installation and look up at the sky and the autumn leaves, and this creates new and different associations for everyone.

DR HAB. ANDRZEJ DWORAKOWSKI, PROF. PB

**Instytut Sztuki Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej /
Institute of Art of Białystok University of Technology**

urodził się w 1954 r. w Lidzbarku Warmińskim. Studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1975–1980. Dyplom z wyróżnieniem w pracowni Grafiki Warsztatowej pod kierunkiem prof. A. Rudzińskiego, aneks z malarstwa pod kierunkiem prof. T. Pągowskiej. Twórczość w zakresie grafiki warsztatowej, rysunku, malarstwa, scenografii oraz wystawiennictwa. Uczestniczył w dwudziestu wystawach krajowych. Brał udział w wystawach międzynarodowych (Jugosławia, Wielka Brytania, Turcja, Niemcy, Holandia). Rysunki i grafiki prezentował na wystawach polskiej sztuki (Niemcy, Węgry, Włochy). W latach 1980–2015 miał 40 prezentacji indywidualnych, m.in. 1984 – Galeria Sztuki Uniwersytetu Albany, stan Nowy York, USA; 1998 – Sielska Gallery, Strasburg, Francja; 1991 – Grodno, Białoruś; 1999 – Galeria EL, Elbląg; 2002 – Forum Fabricum” Łódź; w latach 1981–2015 – 14 wystaw w Galerii Arsenał, Białystok. Uczestniczył w wystawach poplenerowych, środowiskowych i tematycznych, jest autorem kilkudziesięciu scenografii w teatrach lalek: Rzeszów, Kielce, Szczecin, Warszawa, Lublin, Białystok, Toruń, Poznań. Od 29 lat związany z Katedrą Sztuki Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej.

was born in 1954 in Lidzbark Warmiński. He studied at the Academy of Fine Arts in Warsaw from 1975 to 1980 and graduated with distinction from the printmaking studio under the direction of Prof. A. Rudziński, with a minor in painting under the supervision of Prof. T. Pągowska. His creative work encompasses graphic art, drawing, painting, scenography and exhibitions. He participated in twenty national and several international exhibitions (former Yugoslavia, UK, Turkey, Germany, the Netherlands). Prof. Dworakowski's drawings and prints were presented at exhibitions of Polish art in Germany, Hungary and Italy. Between 1980 and 2015 he had 40 individual exhibitions, including at the Albany University Art Gallery, NY, USA in 1984; Sielska Gallery, Strasbourg, France in 1998; Grodno, Belarus in 1991; Galeria EL, Elbląg in 1999; and Forum Fabricum, Lodz, in 2002 as well as 14 exhibitions at the Arsenał Gallery in Białystok from 1981 to 2015. He participated in post-workshop, community and thematic exhibitions, and is the author of several dozen scenographies for puppet theaters in Rzeszów, Kielce, Szczecin, Warsaw, Lublin, Białystok, Torun and Poznań. Prof. Dworakowski has been involved in the work of the Art Department of the Faculty of Architecture at Białystok University of Technology for the last 29 years.

**BYŁEŚ W GALERIACH, W PRACOWNI,
W MOICH RYSUNKACH, TO MIEJSCE
ZAANEKTOWAŁEM DLA CIEBIE,
NIECH BĘDZIE CI TU DOBRZE.**

**YOU WERE IN THE GALLERIES,
IN THE STUDIO, IN MY DRAWINGS,
I HAVE ANNEXED THIS PLACE FOR YOU,
MAY YOU BE HAPPY HERE.**

MGR MICHAŁ FURMANIAK

Wydział Rzeźby i Intermediów ASP Gdańsk
Faculty of Sculpture and Intermedia, Academy of Fine Arts in Gdansk

Michał Furmianiak – urodzony w 1990 r. w Mrągowie artysta rzeźbiarz. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, (dyplom w 2016 r.). Jego twórczość skupia się głównie wokół rzeźby figuratywnej i portretowej. Pracuje w szerokim spektrum materiałów – kamieniu, brązie, żywicach i gipsach. Obecnie asystent w III pracowni rzeźby prof. W. Sęczawy, II pracowni rysunku, prof ASP dr hab. Małgorzaty Góry, pracowni technik rzeźbiarskich dr hab. Marcina Plichta, Wydział Rzeźby i Intermediów, ASP Gdańsk. Najważniejsze wystawy: Wystawa Figurativas 17, MEAM Barcelona 2017; Wpis ukończony, Galeria Pawilon ASP Gdańsk 2018; Artyści Zakopiańscy Miejska Galeria Sztuki im. Hr. Władysława Zamojskiego 2018; Wystawa FACE 2019, La Galleria Pall Mall, Royal Opera Arcade Londyn; Figurativas 19, MEAM Barcelona 2019; Sympozjum Rzeźby Współczesnej, Orońsko 2020; FACE 2024 Garrison Chapel, Londyn. Jego prace należą do zbiorów MEAM w Barcelonie, Izby Pamięci Stanisława Marusarza w Zakopanem, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, Miasta Kartuzu.

Michał Furmianiak – born in 1990 in Mrągowo, a sculptor. Graduate of the Academy of Fine Arts in Gdańsk (diploma in 2016). His work focuses mainly on figurative and portrait sculpture. He works in a wide spectrum of materials – stone, bronze, resins and plasters. Currently an assistant in the 3rd Sculpture Studio of prof. W. Sęczawa, the 2nd Drawing Studio of assoc. prof. Małgorzata Góra, DSc, PhD the studio of sculpting techniques of Marcin Plichta, DSc, PhD Faculty of Sculpture and Intermedia, Academy of Fine Arts in Gdańsk. Most important exhibitions: Figurativas 17 Exhibition, MEAM Barcelona 2017; Entry completed, Galeria Pawilon ASP Gdańsk 2018; Zakopane Artists Municipal Art Gallery named after Count Władysław Zamojski 2018; FACE 2019 Exhibition, La Galleria Pall Mall, Royal Opera Arcade London; Figurativas 19, MEAM Barcelona 2019; Contemporary Sculpture Symposium, Orońsko 2020; FACE 2024 Garrison Chapel, London. His works are part of the collections of MEAM in Barcelona, the Stanisław Marusarz Memorial Room in Zakopane, the Centre for Education and Cultural Initiatives in Olsztyn, the City of Kartuzi.

MGR PAWEŁ GOSTOMSKI

Wydział Rzeźby i Intermediów ASP Gdańsk /
Faculty of Sculpture and Intermedia, Academy of Fine Arts in Gdansk

Absolwent Kierunku Rzeźba Gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych II Pracowni Rzeźby Prof. Katarzyny Józefowicz, od 2021 roku pełniący funkcję asystenta na macierzystej uczelni.

Jego działalność twórcza i naukowa obejmuje uczestnictwo w międzynarodowych oraz lokalnych wydarzeniach artystycznych. W swojej twórczości łączy eksperymenty z technologiami drukowania 3D i frezowania CNC z bardziej tradycyjnymi technikami rzeźbiarskimi, takimi jak: metaloplastyka, ceramika, rzeźba w drewnie i kamieniu. To połączenie klasycznych i nowoczesnych narzędzi pozwala mu tworzyć oryginalne formy przestrzenne. W swoich pracach stara się odnaleźć balans między nowoczesnością a tradycją.

Graduate of the Sculpture Programme of the Academy of Fine Arts in Gdańsk, 2nd Sculpture Studio of Prof. Katarzyna Józefowicz, serving as an assistant at his alma mater since 2021.

His creative and academic activities include participation in international and local artistic events. His work combines experiments with 3D printing and CNC milling technologies with more traditional sculptural techniques such as metalwork, ceramics, wood and stone sculpture. This combination of classical and modern tools allows him to create original spatial forms. In his works, he tries to find a balance between modernity and tradition.

SPORO LASU W DREWNIE / A LOT OF FOREST IN WOOD

Materiał: drewno, sznur lniany

Umieszczenie poziomych gałęzi na wysokości wzroku w lesie wprowadza element zaskoczenia i zaprasza widza do zatrzymania się, zmiany perspektywy. Odczuwamy subtelny dyskomfort związany z nagłą obecnością linii w naturze – przystajemy, by dokładniej przyrzeć się instalacji. Linie utworzone przez gałęzie jednocześnie zatrzymują i prowadzą wzrok, sugerując ruch naprzód, ale przypominają też o barierach, które mogą nas zatrzymać lub skierować w nowym kierunku. Jest to refleksja nad granicą między tym, co znane, a tym, co nieznane – zarówno w przyrodzie, jak i w nas samych. Powstałe w ten sposób „uniesienie” martwej tkanki lasu, zachęca do zatrzymania się i zauważenia tego momentu – być może czegoś, co w naturze zwykle mijamy bez refleksji. Ta instalacja może stać się symbolem przemiany, zakończenia etapu lub rozpoczęcia nowego. W lesie, który zazwyczaj kojarzy się z chaosem i dzikością, pojawienie się prostych, wyznaczonych linii na wysokości wzroku sprawia, że przestrzeń staje się bardziej uporządkowana i „czytelna.”

Material: wood, linen rope

Placing horizontal branches at eye level in the forest introduces an element of surprise and invites the viewer to stop, change perspective. We feel a subtle discomfort associated with the sudden presence of lines in nature – we stop to take a closer look at the installation. The lines created by the branches simultaneously stop and guide the eye, suggesting forward movement, but they also remind us of the barriers that can stop us or steer us in a new direction. It is a reflection on the boundary between the known and the unknown – both in nature and in ourselves. The resulting 'lift' of the dead tissue of the forest, which encourages us to stop and notice this moment – perhaps something that in nature we usually pass without reflection. This installation can become a symbol of transformation, the end of a stage or the beginning of a new one. In a forest that is usually associated with chaos and wildness, the appearance of simple, defined lines at eye level makes the space more orderly and 'legible.'

GRADIENT / GRADIENT

Materiał: Liście, agrotłóknina

Ten koncept przypomina naturalne płótno, na którym barwy liści od soczystej zieleni po ciemny brąz tworzą subtelną gradację, symbolizującą cykl życia i przemijania. Zielone liście na początku – to metafora świeżości, wzrostu i pełni życia, które stopniowo przechodzi w głębokie odcienie żółci, brązu i czerni – znak dojrzałości, a potem końca. Otaczająca odsłonięta ziemia działa jak kontrastująca ramka, podkreślająca intensywność kolorów, ale też wywołująca poczucie wyizolowania, jakby ten „obraz” był oknem do innego wymiaru.

Instalacja na ziemi prowokuje do refleksji nad naturą czasu – jak każda faza życia ma swoją unikalną barwę i piękno, a czerń dookoła sprawia, że ten cykl wydaje się jednocześnie kruchy i zamknięty, przypominając o przemijaniu i nowym początku.

Material: Leaves, agrotextile

This concept resembles a natural canvas, on which the colors of the leaves from juicy green to dark brown create a subtle gradation, symbolizing the cycle of life and transience. The green leaves at the beginning are a metaphor for freshness, growth and fullness of life, which gradually changes into deep shades of yellow, brown and black – a sign of maturity and then the end. The surrounding exposed earth acts as a contrasting frame, emphasizing the intensity of the colours, but also evoking a sense of isolation, as if this 'image' was a window to another dimension.

The installation on the ground provokes reflection on the nature of time – how each phase of life has its unique colour and beauty, and the blackness around makes this cycle seem both fragile and closed, reminding of transience and a new beginning.

DR HAB. TOMASZ SOBISZ

**Wydział Rzeźby i Intermediów ASP Gdańsk /
Faculty of Sculpture and Intermedia, Academy of Fine Arts in Gdansk**

TOMASZ SOBISZ – współczesny polski artysta rzeźbiarz, laureat medalu Zasłużony Kulturze Gloria Artis, Medalu PRO PATRIA i wielu innych nagród i wyróżnień. Studiował na ASP w Gdańsku, dyplom otrzymał w 1998 roku. Obecnie prof. ASP w Gdańsku oraz dziekan Wydziału Rzeźby i Intermediów.

Jego realizacje pomnikowe znajdują się m.in.: w Bazylice Mariackiej w Gdańsku, w Basilica Santi XII Apostoli w Rzymie, w Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, w Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu, w Klasztorze Franciszkanów w Wilnie, w „Bramie Pamięci” – w Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie, w Wiedniu – w Polskim Sanktuarium Narodowym na Kahlenbergu, w Senacie RP w Warszawie, w rodzinnym mieście Łęborku, w Wilnie w Muzeum Chrztu Litwy, w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie, w Sanktuarium Narodu Polskiego na Jasnej Górze i w wielu innych miejscach w kraju i zagranicą.

Realizacje kommemoratywne autorstwa Tomasza Sobisza związane z marszem śmierci więźniów STUTTHOF w miejscu zagłady w Gęsi oraz projekt Kościoła – Pomnika Ofiar Marszu śmierci w Nawczu oraz zrealizowany pomnik w Miejscu Pamięci w Sanktuarium w Piaśnicy – są wyraźnym akcentem artystycznego zaangażowania artysty w kształtowanie i budowanie tożsamości kulturowej i narodowej. Pomniki rzeźbiarskie m.in.: Gen. Ryszarda Kuklińskiego w Gdyni, Gen. Andrzeja Błasika w Bazie F-16 w Poznaniu–Krzesinach, prof. Gerarda Labudy, Gen. Stanisława Sosabowskiego w Łęborku czy pomnik Powstania Styczniowego w Wilnie, ukazują wagę podejmowanych realizacji, istotnych dla kultury polskiej i skalę bogatego dorobku artystycznego.

TOMASZ SOBISZ – contemporary Polish sculptor, winner of the Medal for Merit to Culture Gloria Artis, PRO PATRIA Medal and many other awards and distinctions. He studied at the Academy of Fine Arts in Gdańsk, graduated in 1998. Currently professor at the Academy of Fine Arts in Gdańsk and dean of the Faculty of Sculpture and Intermedia.

His monumental works can be found, among others, in the Basilica of St. Mary in Gdańsk, in the Basilica Santi XII Apostoli in Rome, in the Polish Academy of Arts in Kraków, in the Adam Mickiewicz University in Poznań, in the Franciscan Monastery in Vilnius, in the 'Gate of Memory' – in the Air Force Museum in Dęblin, in Vienna – in the Polish National Sanctuary in Kahlenberg, in the Senate of the Republic of Poland in Warsaw, in his hometown of Łębork, in Vilnius in the Museum of the Baptism of Lithuania, in the Piaśnica Museum in Wejherowo, in the Sanctuary of the Polish Nation in Jasna Góra and in many other places in Poland and abroad.

The commemorative works by Tomasz Sobisz related to the death march of STUTTHOF prisoners at the extermination site in Gęsia and the project of the Church – Monument to the Victims of the Death March in Nawcz and the completed monument at the Memorial Site in the Sanctuary in Piaśnica – are a clear accent of the artist's artistic involvement in shaping and building cultural and national identity. Sculptural monuments, among others: Gen. Ryszard Kukliński in Gdynia, Gen. Andrzej Błasik at the F-16 Base in Poznań–Krzesiny, Prof. Gerard Labuda, Gen. Stanisław Sosabowski in Łębork or the January Uprising monument in Vilnius, show the importance of the undertaken projects, important for Polish culture and the scale of the rich artistic achievements.

MATER MUNDI+TRANSITUS / MATER MUNDI+TRANSITUS

Instalacja wieloelementowa: szkło, metal, łupek, wydruki, projekcja multimedialna, kod QR. wymiary: wys. około 260, format tafli szklanej 50/50cm.

Prace prezentowane podczas międzynarodowego sympozjum są fragmentem obszernego cyklu prezentowanego w ostatnich latach na kilku wystawach międzynarodowych – to cykl – „HOMO-HOMINI – mater mundi+transitus” – instalacja wieloelementowa: szkło, metal, łupek, wydruki, projekcja multimedialna, kod QR. z muzyką Henryka Mikołaja Góreckiego.

Multi-element installation: glass, metal, slate, prints, multimedia projection, QR code. Dimensions: height approximately 260, glass panel size 50/50cm.

The works presented during the international symposium are a fragment of an extensive cycle presented in recent years at several international exhibitions – this is the cycle – ‘HOMO-HOMINI – mater mundi+transitus’ – a multi-element installation: glass, metal, slate, prints, multimedia projection, QR code. with music by Henryk Mikołaj Górecki.

MGR KATARZYNA KUTA

Artystka ściśle związana ze sztuka Land Art
An artist closely associated with Land Art.

Urodzona w 1985 roku w Puławach. Absolwentka Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nałęczowie. Studia w Instytucie Sztuk Pięknych UJK w Kielcach oraz na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dyplom uzyskała w 2011 r. w pracowni rzeźby prof. UR Józefa Jerzego Kierskiego. W dorobku artystycznym udział w wystawach i plenerach w Polsce i za granicą. W swojej twórczości głównie inspirowana naturą w której otoczeniu żyje. W kręgu twórczych zainteresowań autorki znajduje się malarstwo, rzeźba i rysunek. Do tworzenia swoich rzeźb wykorzystuje materiały kruche, naturalne, z recyklingu (wytlaczanki, torby papierowe).

Born in 1985 in Puławy. Graduated from the State High School of Fine Arts in Nałęczów. Studied at the Institute of Fine Arts of Jan Kochanowski University in Kielce and at the Faculty of Art of the University of Rzeszów. Graduated in 2011 from the sculpture studio of assoc. prof. Józef Jerzy Kierski. Her artistic achievements include participation in exhibitions and open-air events in Poland and abroad. Her work is mainly inspired by the nature in which she lives. The author's creative interests include painting, sculpture and drawing. She uses fragile, natural, recycled materials (trays, paper bags) to create her sculptures.

POZORNA PRZESZKODA / AN APPARENT OBSTACLE

Ach, liście!

Złote!

Jak spadają pięknie!

W krótkim przelocie z gałązki do ziemi

Umieją przecież lśnić wdziękami swemi,

A choć ich trwoży zgnilizna mogił,

Chcą być tak piękne, jakby jeszcze żyły.

E. Rostand

Ściana z liści jako symbol pozornej przeszkody, znak przejścia i wyzwania w życiu człowieka. Wygląda na coś trudnego do pokonania – gęsta, niemal nieprzenikalna struktura, jak bariera natury stworzona z liści, która może kojarzyć się z trudami życia. Jednak po podejściu bliżej okazuje się, że „ściana” jest iluzją, wystarczy lekki ruch, by przejść przez nią bez trudu. Tak samo w życiu – wiele przeszkód, które traktujemy jako niepokonywalne, możemy przejść, gdy zdobędziemy się na konfrontację z losem, zdecydujemy się na działanie, zrobimy pierwszy krok. Wtedy może się okazać, że największe bariery są w naszej głowie.

Ściana z liści zaprasza widza do refleksji nad tym, ile wyzwań w życiu wydaje się nieosiągalnych, a przy bliższym spojrzeniu okazuje się, że droga jest prostsza niż się wydawało. Instalacja stworzona z materii natury jednocześnie zadziwia i uczy, ukazując siłę pierwszego kroku i perspektywy. Inspiracją do stworzenia land artu stało się przejście w lesie nieopodal mojego domu. Jest to przejście do ogrodzonego przed

zwierzętami młodnika. Wykonane zostało z wiszących pionowo drewnianych kłód, które są przeszkodą dla zwierząt pragnących wejść do środka młodnika. Dla człowieka przejście jest bardzo łatwe do pokonania.

Technika, w jakiej wykonałam ten land art, nawiązuje do czynności nawleknięcia liści tytoniowych na druty. To wspomnienia z mojego dzieciństwa, gdy rodzina i sąsiedzi dorabiali na uprawie tytoniu. Już jako małe dziecko nawlekałam tytoń i chodziłam do sąsiadów na tak zwany „odrobek”. Dziś wracam do tych chwil z sentymentem. W czasie pracy rodziła się wspólnota pokoleń, gdyż podczas nawleknięcia tytoniowych liści starsze kobiety opowiadały różne historie związane z życiem na wsi.

Podczas Sympozjum, gdy ja sama, w leśnej scenerii, nawlekałam różnobarwne liście na sznurki, podchodziło do mnie wielu przechodniów zainteresowanych moim zajęciem. Pozytywne emocje krążyły między nami – przesłona liści pozwoliła na chwilę zadumy i zbliżenie między twórcą i odbiorcą sztuki.

W dawnej polszczyźnie było jedno słowo odnoszące się do elementu rośliny–liścia i kartki papieru–listu. Potem od słowa list utworzono rzeczownik liście. Jeszcze w XIX wieku pojawiało się w polszczyźnie słowo liścik na oznaczenie małego listu. Liścik – mały list i liścik – mały listek. Po jakimś czasie każde ze zdrobnień się wyspecjalizowało - dzisiaj listek to mały liść, a liścik to mały list.

I tak wiedza z zakresu etymologii uświadomiła mi, że jesienią 2024 roku, tworząc przesłonę z liści, wysłałam w świat list do tych, którzy przechodząc przez nią zadumają się nad tajemnicą ludzkiego życia.

The leaves — How beautiful they fall!
In their flight from branch to earth,
they know how to keep a final grace,
and despite their fear of rotting in the ground,
still wish to be beautiful,
and make an effort to be coquettes!
E. Rostand

A wall of leaves as a symbol of an apparent obstacle, a sign of passage and challenges in human life. It looks like something difficult to overcome – a dense, almost impenetrable structure, like a barrier of nature made of leaves, which can be associated with the hardships of life. However, after coming closer, it turns out that the 'wall' is an illusion, a slight movement is enough to pass through it without difficulty. The same is true in life – many obstacles that we treat as insurmountable we can pass when we bring ourselves to confront fate, decide to act, take the first step. Then it may turn out that the biggest barriers are in our head.

The wall of leaves invites the viewer to reflect on how many challenges in life seem unattainable, and on closer inspection, it turns out that the path is easier than it seemed. The installation created from the material of nature amazes and teaches at the same time, showing the power of the first step and perspective. The inspiration for creating land art was a passage in the forest near my home. This is a passage to a thicket fenced off from animals. It was made of vertically hanging wooden logs, which are an obstacle for animals wanting to enter the thicket. For humans, the passage is very easy to overcome.

The technique I used to make this land art refers to the activity of threading tobacco leaves onto wires. These are memories from my childhood, when my family and neighbours earned extra money by growing tobacco. Even as a small child, I would thread tobacco and go to my neighbours for the so-called 'odrobek. Today, I look back at these moments with sentiment. During the work, a community of generations was born, because while threading tobacco leaves, older women told various stories related to life in the countryside.

During the Symposium, when I was threading colorful leaves onto strings in the forest scenery, many passers-by approached me, interested in my occupation. Positive emotions circulated between us, the screen of leaves allowed for a moment of reflection and a rapprochement between the creator and the recipient of art.

In old Polish, there was one word referring to an element of the plant – a leaf and a sheet of paper – a letter. Then, the noun listy was created from the word list. In the 19th century, the word liścik appeared in Polish to mean a small letter. Liścik – a small letter and listek – a small leaf. After some time, each of the diminutives specialized, today listek is a small leaf, and liścik is a small letter.

And so, knowledge of the scope of etymology made me realize that in the autumn of 2024, by creating a screen of leaves, I sent a letter into the world to those who, passing through it, will reflect on the mystery of human life.

DR RADOSŁAW PAWEŁ GÓRSKI

Instytut Sztuki Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej
Institute of Art of Białystok University of Technology

Radosław Paweł Górski urodzony w 1982 roku w Warszawie. Absolwent Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Chełmońskiego w Nałęczowie. Następnie studia na Wydziale Architektury PB na kierunku Architektury Wnętrz zakończone w 2006 r. W tym samym roku rozpoczął naukę na Wydziale Architektury PB, na kierunku Architektura i Urbanistyka. Obrona dyplomu inżynierskiego w 2010r. W czasie trwania studiów II stopnia rozpoczął staż na Wydziale Architektury PB w katedrze Architektury Wnętrz jako asystent prof. Henryki Noskiewicz-Gałązki oraz prof. Barbary Borkowskiej-Larysz. W lipcu 2021r. uzyskał stopień doktora sztuki na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W grudniu 2022 r. uzyskał uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń. Projektuje architekturę oraz wnętrza wraz z żoną Anną Konopko-Górską. Brał udział w wystawach w Polsce i za granicą.

Radosław Paweł Górski born in 1982 in Warsaw. Graduate of the Józef Chełmoński State High School of Fine Arts in Nałęczow. Then he studied at the Faculty of Architecture of BUT in the field of Interior Architecture, graduated in 2006. In the same year, he began studying at the Faculty of Architecture of the BUT, in the field of Architecture and Urban Planning. Defended his engineering diploma in 2010. During his second-cycle studies, he began an internship at the Faculty of Architecture of BUT in the Department of Interior Architecture as an assistant to prof. Henryka Noskiewicz-Gałązka and prof. Barbara Borkowska-Larysz. In July 2021, he obtained a doctorate in Arts at the Faculty of Interior Architecture of the Academy of Fine Arts in Warsaw. In December 2022, he obtained unlimited building design license .He designs both architecture and interiors together with his wife Anna Konopko-Górska. He has participated in exhibitions in Poland and abroad.

SPIRALA 1:10 / SPIRAL 1:10

Materiał: liście

Bezpośrednią inspiracją była Spiralna grobla amerykańskiego artysty Roberta Smithsona zbudowana w 1970 roku przy brzegu Słonego Jeziora w stanie Utah. Grobla została usypana z 6550 ton kruszywa, ma 450m długości i 4,5 m szerokości. Zaraz po wykonaniu, wody jeziora podniosły się i dzieło zostało zasłonięte aż do 2004 roku. Od tego czasu pojawia się już częściej.

Wykonana tu instalacja wzorowana jest na grobli, lecz w skali 1:10 i jej wykonanie znacząco odbiega od pierwowzoru. Spirala nie jest nasypem, a wydeptaną ścieżką i tworzy formę wklęsłą, zagłębioną w grubej warstwie liści. To ciągłe chodzenie i odsuwanie liści powoduje, że jest widoczna i tylko w ten sposób przetrwa. Brak przechodniów w połączeniu z warunkami atmosferycznymi spowoduje naturalne zasłonięcie tego przejścia.

Od autora: W przeddzień wernisażu, gdy wydeptywałem ścieżkę spirali i odgarniałem nogami liście, aleją przechodziła starsza kobieta wyraźnie zaciekawiona tym co robię. Wywiązała się rozmowa i gdy wyjaśniłem swoje działania i motywacje, Ona przedstawiła mi swoje spostrzeżenia – powiedziała że jest to spirala szczęścia. Ten kształt odzwierciedla nasze życie, gdy czasem gubimy drogę, czasem kręcimy się w koło i nareszcie udaje się odnaleźć szczęście w samym centrum spirali. Przypuszczam, że taka interpretacja bardzo mi się podoba.

Material: leaves

The direct inspiration was the Spiral Jetty by the American artist Robert Smithson, built in 1970 on the shore of a salt lake in Utah. The coil was made of 6,550 tons of aggregate, is 450 m long and 4.5 m wide. Immediately after its completion, the lake waters rose and the work was covered until 2004. Since then, it has appeared more often.

The installation made here is based on the dike, but on a scale of 1:10 and its execution differs significantly from the original. The spiral is not an embankment but a trodden path and creates a concave form embedded in a thick layer of leaves. It is the constant walking and pushing away of leaves that makes it visible and only in this way will it survive. And the lack of passers-by combined with weather conditions will naturally cover this passage.

From the author: The day before the opening, as I was treading the spiral path and brushing leaves with my feet, an elderly woman walked along the alley, clearly interested in what I was doing. A conversation started and when I explained my actions and motivations, she presented her observations and told me that it was a spiral of happiness. This shape reflects our lives, when sometimes we lose our way, sometimes we go around in circles and in the end we manage to find happiness in the very centre of the spiral. And I admit that I like this interpretation very much.

MGR KATARZYNA ZABŁOCKA

Instytut Sztuki Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej
Institute of Art of Bialystok University of Technology

Artystka interdyscyplinarna, działaczka kulturalno-społeczna, edukatorka, akademiczka, kuratorka, liderka (absolwentka Visitor Leadership Programme, finansowanego przez Departament USA). Wystawiała w Polsce i za granicą (m.in. w Litwie, Łotwie, Czechach). Nominowana przez swoich uczniów i uczennice do nagrody im. Ireny Sendlerowej. Wielokrotna stypendystka Prezydenta Miasta Białystok. Współpracowała m.in. z: Galerią Arsenal w Białymstoku, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Filmoteką Narodową – Instytutem Audiowizualnym, Polskim Instytutem Sztuki Filmowej, Centrum Edukacji Obywatelskiej i Centrum edukacji Artystycznej w Warszawie (twórczyni Podstawy Programowej dla Szkolnictwa artystycznego w Polsce – Realizacje Intermedialne). W latach 2005–2024 prowadziła autorską pracownię Realizacji Intermedialnych w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych w Supraślu. Mieszka w niewielkiej, podlaskiej wsi na granicy polsko-białoruskiej.

Interdisciplinary artist, cultural and social activist, educator, academic, curator, leader (graduate of the Visitor Leadership Programme, funded by the US Department). She has exhibited in Poland and abroad (e.g. Lithuania, Latvia, Czech Republic). Nominated by her students for the Irena Sendler Award. Multiple scholarship holder of the Mayor of the City of Białystok. Collaborated with, among others: Arsenal Gallery in Białystok, Museum of Modern Art in Warsaw, National Film Library – Audiovisual Institute, Polish Film Institute, Centre for Civic Education and Centre for Artistic Education in Warsaw (creator of the Curriculum Basis for Artistic Education in Poland – Intermedia Realisations). From 2005 to 2024, she ran her own Intermedia Realisations studio at the State High School of Visual Arts in Suprasl. She lives in a small Podlasie village on the Polish-Belarusian border.

LINIA / LINE

Materiał: płótno (fizelina)

Praca pt. „Linia” została stworzona specjalnie do przestrzeni przyległej do Alei Myrchów w Białymstoku. W odpowiedzi na propozycję do tematu „Przejsie” w przestrzeniach pomiędzy drzewami została rozciągnięta „biała linia”. Zarysowuje się znacząco w tym obszarze, na odcinku kilkunastu metrów, poprzez swój kontrastujący kolor z tłem lasu w tym czasie (okres jesienny). Trochę jak nić Ariadny prowadzi zwiedzających od początku do końca, zmuszając do tytułowego „Przejsia”. Zapraszając przechodniów do wyznaczonej drogi, liczę na refleksję nad przejściem, nie celem. Doświadczeniem trwania w pewnym odcinku czasu, w pewnej przestrzeni. Przestrzeni „Przejsia”.

Material: canvas (non-woven)

The work entitled ‘Line’ was created especially for the space adjacent to Myrchow Alley in Białystok. In response to the proposal for the theme ‘Passage’, a ‘white line’ was stretched in the spaces between the trees. It is significantly visible in this area over a distance of a dozen or so meters, through its contrasting colour at this time (autumn) with the background of the forest. A bit like Ariadne’s thread, it will lead visitors from the beginning to the end, forcing them to make the titular ‘Passage’. By inviting passers-by to the designated path, I hope for reflection on passage, not the destination. The experience of being in a certain period of time in a certain space. The space of ‘Passage’.

DR MAGDALENA TOCZYDŁOWSKA

Instytut Sztuki Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej
Institute of Art of Białystok University of Technology

Absolwentka Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu. Ukończyła Grafikę Warsztatową, specjalizacja Litografia oraz Projektowanie Graficzne. Od 2010 r. pracuje na Wydziale Architektury Politechniki Białostockiej, gdzie prowadzi zajęcia z projektowania graficznego. W twórczości skupia się na wątkach związanych z przyrodą, tożsamością lokalną, dziedzictwem kultury ludowej. Działa przede wszystkim w obszarze szeroko pojętej ilustracji, książki artystycznej oraz plakatu. Projektuje dla wydawnictw, instytucji kultury, teatrów. Uczestniczyła w kilkunastu wystawach zbiorowych oraz indywidualnych, m.in.: w Ostrawie, Toruniu, Katowicach, Łodzi, Białymstoku, realizowała również stypendia m.in.: Stypendium Prezydenta Białegostoku, Stypendium Artystyczne Marszałka Województwa Podlaskiego.

Graduate of the Faculty of Fine Arts at the Nicolaus Copernicus University in Torun. She graduated from Workshop Graphics, specialising in Lithography and Graphic Design. Since 2010, she has been working at the Faculty of Architecture at Białystok University of Technology, where she teaches graphic design. In her work, she focuses on themes related to nature, local identity, and the heritage of folk culture. She works primarily in the field of broadly understood illustration, art books, and posters. She designs for publishing houses, cultural institutions, and theaters. She has participated in several group and individual exhibitions, including in Ostrava, Torun, Katowice, Lodz, and Białystok, and has also implemented scholarships, including the Scholarship of the President of Białystok and the Artistic Scholarship of the Marshal of the Podlaskie Voivodeship.

ODROST / REGROWTH

Materiał: sznur

Przejście traktowane niedosłownie kojarzy się ze zmianą stanu, dorastaniem. Las pełen jest grup drzew związanych ze sobą „rodzinnie”, młodych wyrastających tuż przy starych. Tworzą zwarte grupy, które po czasie rozrastają się w większe. Podkreśliłam te więzi sznurem, który oplata rośliny i tworzy między nimi sugestię relacji, ale też wizualizuje korzenie.

Material: rope

Passage taken in a non-literal way is associated with a change of state, growing up. The forest is full of groups of trees connected to each other ‘familiaily’, young ones growing right next to the old ones. They create compact groups, which over time grow into larger ones. I emphasized these bonds with a rope, which entwines the plants and creates a suggestion of relationships between them, but also visualises the roots.

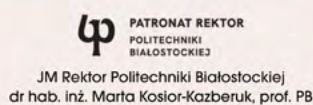

Land Art

ORGANIZATORZY:

PATRONAT HONOROWY:

PATRONAT MEDIALNY:

PARTNERZY:

